

Maere d'ingen

H. O. Janse

Nare dingen

Nare dingen

door

L. Janse

1979

UITGEVERIJ VAN DEN BERG

ANTHONY FOKKERWEG 49 ROTTERDAM

Zo'n stakkerd.

Kazan is wel het grootste wilde zwijn uit het hele bos. Jongens nog eens toe wat een ouwe knaap is me dat! Je zou er echt van schrikken als je hem in je eentje tegenkwam. Want slagstanden dat Kazan heeft! Daar kan hij de sterkste boomwortels mee uit de grond trekken. En blijf maar liever een eindje bij Kazan vandaan, want hij is lang niet mis.

Kazan! Die naam heeft de vader van Jaap Jan hem gegeven en het is altijd zo gebleven ook. Want vader en Kazan zijn al jarenlang de beste vrienden zie je. Moet je in de winter maar eens zien als er een dik pak sneeuw in het bos ligt. Dan komt het wilde varken tot vlakbij het boswachtershuis. Kazan weet heel goed wat daar te halen is: Heerlijke eikels en kastanjes. Die krijgen de andere wilde zwijnen ook wel, maar die krijgen het bij de voederplaatsen. Dat zijn plaatsen in het bos waar de dieren gevoerd kunnen worden.

Moeder zegt wel eens: Nog even geduld en Kazan komt in de keuken zijn lekkere hapjes halen en dan mag hij op vaders knie alles opeten.

Dan lacht vader maar een beetje, want dat kan natuurlijk niet. Stel je voor zeg, zo'n oud en zwaar wild zwijn op je knie.

Die moeder maakt ook altijd grapjes en als het aan

haar lag moest Kazan ook maar gewoon met de anderen gevoerd worden.

Maar vandaag is er geen Kazan te zien en dat vindt vader echt wel een beetje vreemd.

Want er ligt een flink pak sneeuw en wilde zwijnen moeten nu wel van de eikels en kastanjes leven willen ze niet omkomen van de honger.

-Hij is vast op reis, lacht moeder als om vijf uur het varken er weer niet is. Hij is misschien wel vergeten om hierheen te komen.

-Maak dat een ander wijs, meent vader. We zullen nog wel eens tot morgen aanzien.

Maar ook de volgende dag komt Kazan niet opdagen en dat geeft vader wel te denken.

Misschien heeft de een of andere stroper Kazan wel neergeknald en hem meegenomen. Dat zou toch wel heel erg jammer zijn.

Vader kan hem niet missen.

Hoor, wat is dat, daar aan de rand van het grote bos?

Hoor je dat gekreun, midden in de sneeuwnacht?

Wat mag dat wel zijn?

O hoor, nu klinkt het nog veel en veel duidelijker.

Dat is dat is Kazan.

Arm beest, hoe kom je hier toch zover van het boswachtershuis?

Hier is helemaal geen eten voor je, hier ga je nog dood van de honger.

En wat ziet je snuit rood, wat trek je vreselijk met je poten. Er moet iets met je gebeurd zijn anders lag je hier niet.

Weet je wat er vandaag gebeurd is met de grote vriend van de boswachter? Schrik maar niet, want het is heel erg jammer.

Kazan is aangereden door een zware vrachtwagen.

En dat was zijn eigen schuld hoor. Had hij hier maar niet moeten lopen. Maar dat komt ervan als je zo bar nieuwsgierig bent, als je wel eens wil weten hoe groot de wereld nou eigenlijk wel is.

Dat was vanmorgen al begonnen. Of eigenlijk gistermorgen al. Kazan was helemaal niet van plan geweest om er vandoor te gaan.

Maar toen hij eenmaal op stap was gegaan had hij het boswachtershuis niet meer terug kunnen vinden.

En de hele nacht had hij knorrend rondgelopen, steeds maar opzoek. Kou dat-ie-geleden had! En 'n koude poten dat Kazan had door al die sneeuw! Af en toe had hij nog iets eetbaars gevonden, maar dat viel dan toch wel bar tegen. Eindelijk had hij niet meer verder gekund, want hier was een hoge heining van gaas en prikkeldraad. Hier is het einde van het bos en hier vlak achter was een drukke verkeersweg.

En toch

Kazan had wat ontdekt!

Hij had ontdekt dat er hier en daar grote gaten in het gaas zaten.

Toen

Kazan was er doorgekropen en eerder dan hij het wist was hij buiten het bos.

Maar dat was even tegengevallen. Hij had niet eens geweten waar hij lopen moest. Het was bovendien nog heel erg mistig geworden.

Hu, sneeuw en mist, kan het nog erger?

Kazan was voortgesjokt door de sneeuw. En toen ineens

Hij was tegen iets opgebotst, hij had een vreselijke pijn aan zijn kop gevoeld en er was iets over zijn voorpoten gereden. Hij was achteruitgesprongen en had gegild als een mager varken. De auto die hem aangereiden had was gestopt en de mannen die er uitsprongen hadden geroepen: Sta stil, wilde keu, dan zullen we je even een kopje kleiner maken.

Maar Kazan was niet blijven staan, geen sprake van. Hij was in de mist verdwenen en geen der mannen had nog iets van hem vernomen.

En weer was hij door een gat in het gaas het bos ingelopen. Maar wás dat nog wel lopen, of kroop Kazan langzaam verder? Die poten zie je, die nare voorpoten. Hij kon er niet goed meer op staan. En dan die bloedende bek. Overal liet Kazan een rood spoor na. En zo kwam het dat het arme dier niet meer verder kon en midden in de nacht in de sneeuw wat lag te kreunen.

Maar niemand zag wat er hier gebeurde. De mist was nog erger geworden en het maantje was niet te zien.

Maar de volgende morgen?

Vader moest een paar boodschappen voor moeder in het dorp doen en omdat de fietspaden in het bos niet te berijden waren, koos vader een grote omweg. Eerst een eind lopen en dan over de straatweg verder.

En toen zag vader iets waar hij erg van schrok.

Want daar, vlak bij de weg lag een groot zwijn te spartelen en te kreunen.

Kazan was in de nacht weer in de richting van de straatweg gekropen en liet een kreunend geluid horen.

-Ouwe jongen, wat is er met jou aan de hand?

Nee maar, dát is erg. Hebben de stropers jou zo toegetakeld? Een heleboel tanden uit je bek en met je voorpoten is het ook niet in orde.

Gemene lui dat het zijn. Ze hebben je zeker aangeschoten en toen ben jij er in de mist vandoor gegaan. Daar moest de dierenbescherming zich mee bemoeien.

En toen heeft vader wat moeten doen, wat hij heel zijn leven nog nooit heeft gedaan. Toen heeft vader zijn mes genomen en Kazan twee, drie sneden in zijn keel gegeven. Het bloed spoot er aan alle kanten uit. Nog even een ijselijk geschreeuw, maar dat was ook het laatste dat Kazan van zich deed horen.

En vader heeft met hetzelfde mes wat takken afgesneden en die over het dode varken gelegd. Niemand mag Kazan hier zien liggen. Dat varken hoort vader toe. Straks zal de slager hem met een karretje komen halen en dan zal die hem wel slachten.

Maar eer vader in het dorp is weet hij er al meer van. Want de dorpssmid zegt tegen vader:

-Van Essen, nou geloof ik dat ik in de late avond een van je varkens heb aangereden. We voelden ineens een schok, we hoorden een gegil en dat was alles.

Vader zet grote ogen op en dan roept hij uit:

-Hebben jullie dat gedaan? Hebben jullie Kazan aan-

gereden? Mensen nog eens toe, ik vond hem zo juist meer dood dan levend langs de weg liggen.

Ik dacht dat stropers hem dat hadden geflikt, maar nu is de smid er de oorzaak van. Als je hem soms op wilt halen en bij de slager brengen verdien je er een ham mee.

-Dat hoef je mij geen twee keer te zeggen, van Essen. Over een half uurtje bengelt hij aan de haak in de slagerij. En welke ham is voor mij, een vette voorham of een vlezige achterham?

-Kies maar wat je het liefste hebt zegt vader, maar nou ga ik het gauw thuis vertellen.

En zo komt het dat er 's middags in het boswachtershuis een heleboel vlees en spek en ham bezorgd wordt. Moeder weet het haast niet te bergen, en vader moet ook een handje helpen. Was Kazan maar niet zo ver hier vandaan terechtgekomen!

Dat heeft Jaap Jan al heel wat keertjes gezegd. Want ook hij vindt dat dat oude zwijn toch maar treurig aan z'n eind gekomen is.

Wat een ontdekking!

De bosarbeiders zijn druk in de weer om de nodige boompjes te planten. Nu dat is wel hard nodig, want lege plekken in het bos, dat is nu niet bepaald fraai. En daarom heeft vader gezegd dat er deze week maar eens een begin moet gemaakt worden met die nieuwe aanplant.

Nou dat geeft heel wat werk, want eer zo'n jong boompje in de grond gaat moet de aarde goed bewerkt zijn, ander kunnen de wortels niet goed naar beneden gaan.

Vader is er zowat heel de dag bij en het werkvolk vindt dat helemaal niet erg. Want die boswachter van Essen is maar wat een vrolijke baas! Hij weet heel veel van alle mogelijke bomen en struiken die hier groeien en hij weet ook nog in welk jaar bepaalde gedeelten van het bos zijn ingeplant. Toen vader nog maar een schoolkind was hielp hij Opa ook al mee bij dat werk. En nu zijn die kleine boompjes al stevige bomen geworden. Moet je maar eens zien welke kruinen ze al hebben.

-Het boompje groot, het plantertje dood, zegt vader altijd als hij het daar over heeft. En dat is waar ook, want Opa van Essen leeft al jaren niet meer.

-Kijk mannen, als we nu hier eens eerst wat gingen planten dan kunnen we zo vervolgens verder werken. Laten we de kuil maar flink diep maken dan

is de grond lekker los. Gijs mulder zweet er gewoonweg van op deze vrij koude dag in maart. Hij moet af en toe het zweet van zijn voorhoofd afvegen zo hard werkt hij.

-Wel lieve tijd nog toe, moppert Gijs ineens. Nou zou ik mijn nieuwe spa haast nog stuk maken op zo'n akelig stuk ijzer hier in de grond. Eén bonk roest, daar had ik wel eens beter op mogen letten.

-Misschien wel een ijzeren geldkist, lacht vader. Gijs kijkt uit, misschien zitten er wel allemaal gouden geldstukken in.

-Dan deel ik ze met jullie en de baas krijgt het dubbele, maar ik geloof er nu eenmaal niks van. En op oud ijzer zijn jullie vast niet zo dol. Maar het is anders wel een flink stuk, dat moet ik zeggen.

Gijs maakt met zijn spa voorzichtig wat er bloot gekomen is schoon en dan geeft hij ineens een harde gil.

-Mensen, allemaal opzij, hier ligt een bom, hier ligt nog iets uit de oorlog. Kijk maar, je kunt het aan de vorm nu al duidelijk zien.

En nog zit er een groot gedeelte onder de grond. Mensen ga plat liggen, als dat ding ontploft!

Maar de bosarbeiders gaan niet liggen, o neen, geen sprake van! Ze komen allemaal om de kuil staan en ze zeggen dat Gijs Mulder wel eens gelijk kon hebben.

Dat is geen gewoon stuk ijzer, dat is een vliegtuigbom. Kijk maar er steekt ook een ijzeren pin uit, alles wijst erop dat die bom na zoveel jaren nog niet is ontploft.

-Mannen, hier geen spa meer in de grond steken hoor. We gaan ginds verder en ik ga eerst de politie

waarschuwen. Dit is een niet ontplofte bom, wil daar vooral aan denken. Wees extra voorzichtig met dat er uitstekende ding. In een ogenblik zouden we in de grootste narigheid kunnen zitten.

-Mij niet gezien, lacht Gijs Mulder. Ik weet er wel een en ander van af. In de oorlog is er zo'n ding bij mij achter in het weiland terecht gekomen en daar ontploft. Ik vergeet de knal heel mijn leven niet en toch liep het nog goed af. Ik zeg maar zo: Zulke dingen uit een vliegtuig zijn heus geen zachtgekookte eitjes. Ze zijn gevaarlijk tot en met.

-En dat zelfs na zovele jaren, merkt vader op. Want dat is me toch wat. Dat ding is hier terechtgekomen in de oorlog. En die behoort alweer tientallen jaren tot het verleden.

-Misschien wel uit nood naar beneden gegooid, merkt een der mannen op. Dat gebeurde ook nog wel eens een keertje in de oorlog. Dan werd een vliegtuig achtervolgd en dan moest het zijn bommenlast kwijt, en dan werd alles lukraak naar beneden gegooid. Het zal je toch maar overkomen dat het in je buurt terecht komt.

-Op elke bom stond een adres mensen, God vergist zich nooit en te nimmer.

Oude Bart zegt het op heel ernstige toon. Ze kennen hem wel en niemand komt er tegenop.

-Als we dat eens meer geloofden zou het ons soms niet zo benauwd hebben. Want ik durf gerust te zeggen dat ik dat in de oorlog maar vaak niet al te best geloven kon. Jongen, jongens ik kromp in elkaar als zo'n vliegtuig soms vrij laag boven mijn huisje kwam.

En ik heb maar niet wat vaak een belofte gedaan aan de Heere als ik met mijn gezin weer zou gespaard blijven. Maar Bart kwam alles maar heel slecht na, jongens, ik weet niet hoe dat bij jullie gegaan is.

Een vliegtuigbom in het bos.

Dat nieuwtje is in het dorp al heel gauw overal bekend en oud en jong wil daar wel eens meer van weten. Geen wonder dat het op die anders zo stille plek al heel gauw vrij druk wordt. En maar goed dat er een politieagent bij staat want anders zouden er wel eens nare dingen kunnen gebeuren.

En die agent hoeft anders niet te doen dan de mensen van die kuil af te houden. Maar dat schijnt toch voor velen wel iets te zijn wat ze maar heel moeilijk kunnen. En Jaap Jan van Essen met zijn schoolkameraden zijn ook van de partij. Moeder heeft Jaap Jan ten strengste verboden om ook maar één kluitje naar dat roestige ding te gooien.

-En nu allemaal opzij mensen, daar komt de auto al aan.

Werkelijk waar, er komen soldaten aan in een ietwat vreemde wagen. Ze moeten dat nare ding uitgraven en het meenemen om het te laten ontploffen.

-Kunnen ze hier wel, meent Jaap Jan, als wij maar uit de buurt blijven.

De mannen zeggen tegen de agent dat hij ze nog op veel grotere afstand van deze kuil moet houden en dat gebeurt ook. En dat het een kanjer van een bom is merken de toeschouwers ook wel want het duurt nog een hele tijd eer het ding uitgegraven is. En dan neemt de auto het wel mee.

Het is weer stil geworden in het bos en de kuil is dicht. Er staat zelfs een jong boompje en dat is lang niet zo gevaarlijk!

Geen wonder dat Jaap Jan het onder het eten over niets anders heeft dan over die vliegtuigbom. Die heeft daar maar wat jaartjes gelegen. Dat was nu eens geen stukje kinderspeelgoed. Zouden er nog meer van die dingen liggen?

-Kan best waar zijn, meent moeder en vader weet te vertellen dat het pas gebeurd is dat ze nog zo'n ding vlak langs de spoorlijn vonden. Honderden treinen waren er jaren lang voorbijgedenderd zonder dat de bom was ontploft. Dus wie zal zeggen wat er nog in het bos ligt. Vader kan zich nog wel uit de oorlog herinneren dat de Duitsers een eind verder allemaal houten barakken hadden neergezet, maar dat daar bommen gegooid zijn kan hij niet geloven, want ze waren vanuit de lucht niet te zien. Maar in elk geval zijn ze dit nare ding kwijt en deze plek in het bos is niet meer gevaarlijk.

Wat een kado!

Rakker, de bok van Jaap Jan is een trékdier geworden.

Weet je hoe dat komt?

Vader heeft een bokkewagen gekocht en nu heeft Rakker het lang zo gemakkelijk niet meer. O neen hoor, aan z'n zo rustig leventje is ineens een einde gekomen.

Jaap Jan is jarig geweest zie je en toen kreeg hij die leuke bokkewagen. Je kunt wel begrijpen dat hij er heel, heel blij mee was.

Maar Rakker niet hoor! Dat kan dat beest wel niet vertellen, maar je kunt aan alles merken dat hij veel liever op het grasveld naast het huis staat, dan dat hij die nare kar moet trekken. Want dat valt soms echt niet mee.

Toen Jaap Jan die bokkewagen kreeg heeft vader gezegd: Jongen denk er om, nu mag je er haast overal mee rijden, maar je mag volstrekt niet op de drukke straatweg komen hoor. Veel te gevaarlijk, er zouden heel erge dingen kunnen gebeuren.

Niet op de straatweg!

Vroeger kon dat wel. Vader heeft nog verteld dat hij, heel lang geleden, ook zo'n wagen heeft gehad en toen kon je nog overal komen. Maar dat is nu wel voorgoed voorbij.

Vader heeft ook gezegd dat die van Jaap Jan veel

mooier is dan de zijne. En het is helemaal geen nieuwe, dat kun je heel goed zien. Het hele geval moet nodig eens geveerd worden, dan zal het een heel stuk opknappen.

Weet je waar vader deze bokkewagen gekocht heeft? Bij de vroegere wagenmaker op het dorp, bij Willemsen, die vroeger altijd alle mogelijke wagens en karren repareerde. Maar dat doet hij nu ook al lang niet meer. Die Willemsen had zo'n wagen nog op zolder staan en voor niet al teveel geld heeft vader hem kunnen kopen.

-Veel geluk ermee, had de oude baas gezegd. Ik ben hem kwijt en jullie kunt er nog heel veel aan hebben. Fijn dat het in het bos nog zo rustig is, want hier in het dorp is het niks gedaan met al die auto's en brommers.

Ja, ja, dat had die Willemsen wel goed bekeken en daarom had vader tegen Jaap Jan gezegd dat hij niet op de straatweg mocht komen.

Bè-bè-mè-mè-mè!

Baas, baas wat is dat nou?

Ik ben mijn vrijheid kwijt door dat nare ding?

Waarom mag ik nu niet meer aan dat lange touw staan? Waarom mag ik af en toe niet vrij rondhuppelen in het bos?

Waarom moet ik nou zo'n ding trekken?

Het gaat soms toch zo verbazend lastig in dat mulle zand. Ik hijg ervan, ik kan soms haast niet meer.

En toch moet ik, want Jaap Jan geeft me af en toe een tik met de zweep.

Baas, baas, mijn leven is er heus niet gemakkelijker op geworden. en vooral als Jaap Jan vakantie heeft

ben ik geen dag vrij. En als er dan ook nog schoolvriendjes komen, ho dan maar! Dan ben ik geen minuut vrij, want dan nemen ze me soms heel diep het bos in. En dat is helemaal niet fijn en we moeten ook weer terug baas en die bosweggetjes zijn helemaal niet fijn voor een bok met een bokkewagen. En die weg dwars door het bos, nou dat is me ook wat. Kuilen en nog eens kuilen. Karresporen in overvloed en dan moet ik maar trekken en trekken. Ik voel er niks voor, maar het moet! En soms gaat er ook nog eentje op die wagen zitten. Nou dan is het helemaal een zware vracht.

Baas, baas, wíe is er nu eigenlijk de baas?

Is dat Jaap Jan, of bent ù dat?

Meestal weet ik het niet. Want wie heeft mij gekocht en wie heeft die nare wagen nou eigenlijk gekocht en betaald?

Dat heeft Jaap Jan stellig niet gedaan, want die zal zoveel geld echt wel niet hebben. Nee hoor, ik geloof echt dat Jaap Jan niet de baas is. Maar heel vaak doet hij wel net of hij het is, hoor. Dan zijn we samen in het bos zie je en dan moet ik precies doen wat hij zegt. En dan ís het me een baas hoor! Lieve tijd nog eens toe, je kunt veel beter een grote baas dan een kleine baas hebben. Want die Jaap Jan is nog zo bar onhandig. Die weet vaak helemaal niet hoe hij mij aan moet pakken en dan gaat het helemaal mis.

Nee hoor, ik wou echt maar dat hij helemaal niks over mij te zeggen had. en dat hij die nare zweep maar eens een keertje verloor.

Want als niemand het ziet krijg ik soms een paar van die nare tikken. Dat striemt zo op mijn vel en het

helpt o zo weinig. Ik kán nu eenmaal niet hollen in het bos. Die wagen trekt daar veel te zwaar. Dan zou ik dood en doodmoe worden. Daar helpt geen tik van de zweep aan.

Maar vorige week heb ik dan toch een keertje echt gehold. Maar zonder Jaap Jan hoor! Ik was veel eerder thuis dan hij. Weet je hoe dat kwam? Ik heb me toen eenvoudig losgerukt en daar ging ik er vandoor. Hij maar roepen en ik maar hollen. Ik gaf nergens om, maar ik keek wel uit dat ik niet tegen een boom opbotste en veilig thuiskwam.

Had je vader eens moeten zien!

Had je moeder eens moeten horen?

Ze begrepen er geen van beiden wat van.

En ik kon ze het ook niet vertellen, want ze verstaan me toch niet.

Ik zei alleen maar: Bè-bè - bè!

Vroeg thuis, baás. Jaap Jan komt nog achteraan. En dat is zijn eigen schuld. Had hij me met die zweep maar weer niet een paar tikken moeten geven. Dat deed toch zo'n pijn.

En toen

Toen bukte hij zich even om wat op te rapen. Ik zag het, ik nam ineens een sprong en holde er vandoor. Ik luisterde heel niet naar het geroep, want ik wist heel goed de weg naar huis.

En Jaap Jan kwam pas een kwartier later.

Boos dat-ie - was! Hij schold me uit voor al wat mooi en lelijk was.

Hij riep maar steeds: bokkie-bè, bokkie-bè, en: bok-bok-bok met zeven horens op je kop.

Net of ik me dáár iets van aantrok. Ik was allang blij

dat ik op het grasveld mocht staan en dat ze niet meer naar me omkeken.

Kun je het nu begrijpen dat ik een hekel heb aan die bokkewagen en aan dat nare tuig? Maar dat ik nog het meeste hekel heb aan die zweep? Ik kan dat nare ding wel wegkijken.

En de ene keer noemen ze me een domme bok, maar de andere keer zeggen ze dat ik een slim beest ben.

Weet je wanneer ze dat zeiden?

Toen ik voor de wagen moest leren trekken. Toen hebben ze me heel vaak op mijn hals geklopt en toen zeiden ze dat ik een bar slimme Rakker was, omdat ik zo heel vlug de bokkewagen kon trekken. Anderen schijnen daar veel langer over te doen, maar bij mij ging dat heel vlot. Komt zeker omdat ik al niet meer zo heel jong ben.

Maar het is er voor mij niet beter op geworden, want ik ben echt mijn vrijheid kwijt.

En daar houd ik nu juist zo van.

Ging dat nare ding maar eens kapot.

Had Jaap Jan maar eens geen tijd meer om met mij te gaan rijden.

Bleven die nare schoolvriendjes op zaterdag maar weg.

Want dan zijn ze er iedere keer en ik moet maar met ze het bos in of ik wil of niet.

Jaap Jan kan niet verder.

-Dat wordt vandaag thuisblijven, jongen, kijk eens hoe het sneeuwt.

Ja, nou en of, dat heeft Jaap Jan al lang gezien.

Duizenden sneeuwvlokjes dwarrelen naar beneden en bedekken de grond met een mooie witte deken. Het waait er ook nog bij en dat betekent dat hier en daar de sneeuw op hopen wordt geblazen.

-Als ik jou was bleef ik maar eens thuis.

-Och nee, mamma, ik kom er vast wel door en we hebben net vandaag repetitie.

-Waarvan? vraagt vader nieuwsgierig. Toch niet van de weetnietkunde of zoiets?

Die malle Pappa toch.

Die heeft nou altijd van die gekke dingen.

-Van de Vaderlandse geschiedenis, gaat Jaap Jan verder, en ik wil graag een goed cijfer halen. Gisteravond heb ik niet voor niemandal nog een paar uur zo ijverig zitten leren.

-Maar gisteravond wist je nog niet dat het vandaag zo zou sneeuwen, beste jongen, lacht vader. Moet je nou eens kijken, moet je nou die vogels eens zien. Wat komen ze dicht bij huis. En wat die Vaderlandse geschiedenis betreft, daar kan ik je wel eens een cijfer voor geven hoor. Blijf maar thuis, ik heb het vandaag niet al te druk en dan gaan we achter de kachel jou eens een heleboel vragen stellen. Ik begin al.

Wie heeft Prins Willem doodgeschoten?

-Hebben we nog niet gehad, Pappa.

-Nou jongen, dat is geen lastige vraag hoor, je zegt gewoon: Ik niet!

-Maar zo gaat het op school echt niet.

Jaap Jan moet er toch nog een beetje om lachen. Hij vindt dat maar heel vreemde vaderlandse geschiedenis. En hoewel het blijft aanhouden met sneeuwen praat je het Jaap Jan niet uit zijn hoofd om vandaag eens thuis te blijven.

-Nou moeder, pak z'n brood dan maar in en dan kan onze jongen gaan. Zal ik je nog een eindje wegbrengen?

-'k Ben geen baby meer, grapt Jaap Jan. Ik fiets nog wel hoor.

-En anders met de benenwagen maar verder, meent vader. Ga maar een kwartier eerder weg anders haal je het niet.

Nee maar, dat valt tegen.

Dat er al zoveel sneeuw zou liggen had hij niet kunnen denken.

En die wind zie je, die maakt het al heel koud en die maakt ook dat er hier en daar van die hopen komen te liggen. Dan moet Jaap Jan wel afstappen en met de fiets aan de hand verder lopen. Maar goed dat hij van die heerlijke warme wanten aan geeft en dat die das zo heerlijk warm zit.

Kra-kra-kra, hoort hij in de grauwe lucht boven zich.

-Hou je bek maar, brutale rakkers, ik heb wel wat anders te doen dan om naar jullie te luisteren. Zoek maar een plekje op in de bomen, maar laat de eekhoortjes met rust.

Nee maar, dáár ligt eventjes een hoop!

Daar mag hij wel omheen gaan, anders zakt hij misschien wel tot aan z'n oren in dat witte spul. en dat zal bar koud zijn.

Plof!

Jaap Jan glijdt uit en komt met een flinke smak op de grond terecht. Maar dát is nog het allerergste niet. Hij is met zijn hoofd op een boomknoest terechtgekomen en voelt een stekende pijn. Voor zijn ogen dansen allemaal sterretjes en de sneeuw is rood gekleurd.

Nee maar, kwam dat eventjes aan!

Nee, nee, niet blijven liggen.

Opstaan en weer verder.

Maar als Jaap Jan weer naast zijn fiets staat, bibbert hij zo. En zijn haar is bloederig rood, dat merkt hij wel als hij er even met zijn hand doorheen strijkt. Hij moet gewond zijn, misschien is er ook nog wel een grote bult. Want zijn hoofd doet op een paar plaatsen nogal pijn.

En ineens weet Jaap Jan het. Hij gaat niet meer verder, hij gaat eerst naar huis. Moeder zal er wel raad op weten, en daarom vandaag maar eens een keertje thuisblijven, want wie weet hoe het verderop met de sneeuwhopen gesteld is.

-O kijk eens, wat is dat nou? Heb je rood haar gekregen? Jongens nog eens toe, je bent zeker gevallen?

Moeder komt al naar buiten en vader die in de schuur is, heeft ook al gemerkt dat er iets aan de hand is.

-Gevallen op een boomknoest, zegt Jaap Jan, en ineens snikt hij het uit.

-Jongen dat is niet mis, kijk eens moeder.

Vader doet de haren een beetje weg en dan begrijpt hij wel waarom dat zo gebloed heeft. Je kunt een diepe wonde zien.

-Beste mensen, daar moet de dokter aan te pas komen, vindt moeder.

-Dat moet nodig gekramd worden Jaap Jan, maar geen dokter die door deze sneeuwbergen hierheen komt. Ik zal je nodig zelf moeten brengen en dat is me geen kleinigheid.

-Kan beslist niet, Pappa, er liggen van die hopen sneeuw.

-En toch zal het moeten mijn jongen. Jij moet naar de dokter en ik geloof dat ik weet hoe we er vandaag toch nog komen kunnen.

Met de arreslee.

-Vrouw, nou ga ik naar de buren om te vragen of ze hun arreslee vanmorgen kunnen missen.

En dan neem ik daarin straks Jaap Jan mee naar de dokter.

-Onze buren, man, nou zeg je nogal wat. Ze wonen wel een half uur lopens hier vandaan en dat zal met al die sneeuw geen pretje zijn. Ik verwacht je voor twaalven niet terug.

-Zou wel eens kunnen wezen vrouw, maar ik weet alle mogelijke bosweggetjes en kan ik ergens niet verder dan maar een ander weggetje nemen. Maar Jaap Jan móet naar de dokter, anders kun je levenslang zien dat hij gevallen is.

-En zou die buurman die arreslee nog hebben man? Dat ding kan hij wel eens verkocht hebben.

-Nee, absoluut niet, vorige week toen ik er op de koffie was, heeft hij het me nog verteld.

Maar nou moet ik gaan hoor. Hoe laat ik terug ben weet ik niet. Jaap Jan, ga nou rustig op de bank liggen. Moeder, geef hem nog een paar kussens en zorg voor een paar dekens als ik terugkom. We zullen wel niet op tijd kunnen eten, maar dat is tenslotte het ergste niet. Ik hoop dat we er op het spreekuur zijn, want anders is de reis nog tevergeefs.

-Maar de doktersvrouw kan het ook man, dus je wordt allicht wel geholpen, als jullie tenminste onderweg niet insneeuwen.

Om de buurman te kunnen bereiken is voor vader heus nog niet zo'n pretje.

Gelukkig heeft het sneeuwen wel opgehouden, maar de wind blaast nog flink en maakt hier en daar de sneeuwhopen aardig hoog.

En toch komt vader er wel en als hij het hele verhaal verteld heeft zegt de buurman: Natuurlijk, natuurlijk mag je die slee hebben. We zetten er het makste paard voor en de bellen zullen niet ontbreken. Toe, Kobus span hem maar in en trek de slee uit de schuur.

Kobus de knecht heeft in een ommezien alles voor elkaar en zo komt het dat vader al heel gauw weer in het bos is beland en rustig verder rijdt. Maar goed dat Kobus een soort stiften in de hoefijzers van Max gedraaid heeft want nu glijdt het dier helemaal niet uit.

Wat een rit, wat een rit door het stille bos! Je hoort alleen het klingelen van de belletjes, maar voor de rest merk je niet dat er een arreslee komt aangereiden. En af en toe moet die slee een flinke omweg maken als er van die hopen sneeuw liggen. Het is al elf uur als vader bij huis aankomt. Moeder heeft alles al klaar en ze meent dat het maar het beste is als vader dadelijk vertrekt. Misschien is de dokter wel thuis en dan kan Jaap Jan dadelijk worden geholpen. Af en toe voelt hij nog een stekende pijn in z'n hoofd en het verband vertoont ook nog een rode kleur.

-Instappen, Jaap Jan. Moeder, het beste en ik kan niet zeggen hoe laat ik terug ben.

Moeder stopt haar jongen nog eens extra goed in de dekens en ze zegt nog wel een paar keer: Kijk uit

man en haast je maar niks. Hier, nog een paar taai-taaien voor onderweg en ik hoop dat je het haalt.

Met de arreslee naar de dokter!

Zoiets heeft Jaap Jan nog nooit beleefd. Deed z'n hoofd nu maar niet zo'n pijn dan was het nog een fijn ritje ook. Moet je die glinsterende sneeuw eens zien! Moet je eens kijken naar al die hopen. Af en toe rijdt vader er met een flinke boog omheen.

Geen wonder dat hier de dokter niet door kan komen, die zou vast hopeloos verdwalen.

-En nu op de grote weg uitkijken mensen.

Vader rijdt uit de zijweg de straatweg op en houdt nu de leidsels steviger vast.

Max is aan het verkeer wel gewend, want als er een auto of een vrachtwagen aankomt, blijft hij even kalm en rustig.

Al gauw zijn ze in het dorp en in de derde straat rechts woont de dokter.

Nee maar, de auto staat voor de deur. Maar vader kan absoluut niet mee naar binnen.

De dokter komt lachend naar buiten en zegt: Dat heb ik nog niet zo vaak beleefd, een patiënt die met de arreslee naar de dokter komt. Kom binnen jongen, tanden even op elkaar en je kunt weer gaan.

Tanden op elkaar!

Jaap Jan doet het werkelijk als hij in de grote stoel in de wachtkamer zit. En dat schijnt wel te helpen want als de dokter er vijf krammetjes in doet heeft het haast geen pijn gedaan.

-Je hebt je kranig gehouden, jongen, hier is een appel voor onderweg, want je weet het toch wel: Snoep

verstandig, eet een appel.

-Jawel dokter, dank u wel dokter.

-En nu op huis aan, je vader zal het ook niet al te warm gehad hebben.

Als ze door de Dorpsstraat rijden wil Jaap Jan dat ze ook even langs de school rijden.

Maar vader heeft er helemaal geen zin in.

-Dat geeft maar jaloerse kinderen, jongen en ze denken misschien ook nog dat jij voor je plezier hier rijdt. En ik kan toch onmogelijk de meester naar buiten roepen. Zodra je weer naar school gaat, vertel je maar eens alles.

Eerder dan vader gedacht heeft zijn ze weer thuis en brengt vader Max en de arreslee weer bij de buurman. Die lacht maar en zegt dat vader altijd bij hem terecht kan. Zelfs midden in de zomer wil hij dat ding wel uitlenen.

-Hartelijk dank, buurman en als ik ze heb volgt er een doos sigaren hoor.

Pas om één uur zitten ze aan het middagmaal en of het eten smaakt! Dat komt natuurlijk doordat ze veel in de buitenlucht hebben vertoefd.

Maar de pijn in het hoofd is bij Jaap Jan zowat helemaal weg. En hij vindt het maar wat fijn dat straks, als de krammetjes eruit zijn, niemand er meer iets van zal kunnen zien. Was hij vanmorgen ook maar thuisgebleven!

Vader zegt maar telkens: Dat is goed afgelopen

jongen, dat had veel erger gekund. Stel je voor dat je eens ondergesneeuwd was. Niemand had je kunnen vinden.

Oudejaar.

Wat is het nu 'n drukte in het huis van de boswachter!

Moeder is al heel vroeg opgestaan en Jaap Jan weet heus wel waarom.

Gisteravond heeft moeder gezegd dat ze vandaag een heleboel oliebolletjes zal bakken en dat vader er ook wat brengen zal bij een paar oude mensjes in het dorp. Die zijn al te oud om dat spul zelf te bakken en daarom zal moeder het wel voor hen doen.

Als Jaap Jan om half acht beneden komt is moeder al druk aan het kneden en de fles met slaolie staat op de aanrecht.

Dat kan wat worden vandaag zeg.

Maar vader is niet thuis en moeder vertelt dat hij vannacht ook een paar keer het bed is uitgeweest om te kijken of het in het bos wel pluis was. Want juist in deze tijd moet 'n boswachter heel goed uitkijken, want er zijn heel wat stropers die op herten en wilde zwijnen loeren.

-Zorg eerst maar eens voor Rakker, Jaap Jan. Toe, maak zijn stalletje eens schoon en geef hem eens vers stro. Dat heeft je vader vanmorgen gezegd eer hij wegging

Rakker!

Jaap Jan is echt van dat beest gaan houden. Hij is ook al aardig lang hier en het is een bar lief beest, hij

zou hem echt niet kunnen missen hoor.

Mè-mè-mè hoort Jaap Jan als de schuurdeur open gaat. Net of Rakker zeggen wil: Zo, ben jij daar ook weer? Toe geef me eens een handjevol haver uit de kist.

-Rakker, jij krijgt vandaag alles wat je maar hebben wilt hoor. Maar bij de oliebollen slaan we je over. Die lust je misschien toch niet en anders hebben wij er niet genoeg.

Jaap Jan is druk in de weer als vader thuiskomt en die vindt het maar wat fijn dat zijn jongen zo ijverig bezig is.

-Je krijgt 'n oliebol extra hoor, ik zal aan moeder vragen of ze er een paar grote bij doet en die zijn dan voor jou.

-Hoeft niet, hoeft helemaal niet, lacht Jaap Jan en ik ben er al bijna mee klaar ook.

-Dan gaan we koffiedrinken jongen, en ik voel dat ik nu al wel 'n paar oliebollen zou lusten.

Jongens nog eens toe, wat was dat koud in het bos.

-'t Is vannacht weer mis geweest, zegt vader als hij een slok koffie neemt. Het is hopeloos gewoonweg. Ze laten die herten maar niet met rust. Er is er minstens weer een afgemaakt door die brutale lui. Ik heb duidelijk bloedsporen kunnen ontdekken en ook de afdrucken van autobanden in het mos. Ze denken zeker dat we dat niet merken, maar dan hebben ze het toch wel glad en glad mis ook.

-Jammer, jammer, zegt moeder. En ze kunnen toch niet zeggen dat je niet genoeg controleert, maar het schijnt wel alsof ze ruiken dat je er aankomt. Je hebt

- nauwelijks je hielen gelicht of ze gaan hun gang.
- Zo denk ik er ook over, vrouw. Je zou eigenlijk de hele nacht moeten rondfietsen om te kijken of ze bezig zijn of niet. Maar laat ik me nou maar niet zo heel erg boos maken want je verandert er niks aan.
- Je kunt maar beter eens proeven of mijn oliebollen goed smaken, meent moeder. Als dat niet het geval is, stop ik er dadelijk mee.
- En dan ga ik ermee verder, grapt Jaap Jan. En dan bak ik zulke grote als moeder nog nooit gebakken heeft.
- Dat ze mij zullen smaken, daaraan twijfel ik niet, meent vader. Ik ken moeders bakkunst al langer dan vandaag. Toe Jaap Jan, laten we er elk twee naar binnen werken en dan gaan we rond het huis de zaak nog eens een beetje opknappen. We moeten vanavond op tijd klaar zijn om naar de kerk te kunnen. Wat is het jaar toch vlug voorbijgegaan! Ik herinner me nog als de dag van gister dat het jaar begon.
- Hoe ouder 'n mens wordt, hoe vlugger de tijd gaat, meent moeder. Maar nog enkele uren en dit jaar behoort weer tot het verleden. We mogen van geluk spreken dat we nu hier wonen, want het moet in het dorp raak zijn met het vuurwerk. Gister toen ik even bij de slager moest zijn werd er op klaarlichte dag al hevig geknald, wat moet het dan vannacht wel niet wezen.
- Zonde van al die kwartjes en guldens, vindt Jaap Jan. Tom van Buren zei eergister al dat hij voor 'n tientje van dat spul had gekocht.
- Dat is tien gulden teveel jongen. Wat zijn de mensen toch dwaas. Als ze toch eens meer stil stonden bij de

ernst van het leven vooral op 'n dag als vandaag, zouden ze wel anders handelen.

-Dat is het hem nu juist, vader. De mensen willen daar liever maar niet aan denken.

-En wij móeten er aan denken, antwoordt vader. Ik ben echt benieuwd wat we vanavond in de kerk zullen horen. Het zal vast en zeker wel een ernstige preek zijn.

Want niet ene kerkganger zal vanavond kunnen zeggen dat hij of zij het er zo best heeft afgebracht.

-Bram, de fietsenmaker wel, merkt Jaap Jan op.

Gister zei hij nog dat hij geen vlieg kwaad doet en elk het zijne geeft en dat hem dat een fijn leven geeft.

-Dan weet die Bram er niks van af, mijn jongen. Hij weet niet welk een slecht hart hij heeft en dat is te begrijpen ook.

Hij komt in kerk noch kluis en ik geloof niet dat hij ooit in de Bijbel leest. En hij heeft er een in huis. Zijn moeder was zo geheel anders.

Maar kom, ieder aan de slag en dan zijn we alle drie op tijd klaar vandaag. Er moet nog heel wat gedaan worden. En vele handen maken licht werk.

INHOUD

Zo'n stakkerd	7
Wat een ontdekking!	13
Wat een kado!	19
Jaap Jan kan niet verder	25
Met de arreslee	30
Oudejaar	36